

Preek Psalm 46

- Schildwolde, 5 oktober 2014
- Kees van Dusseldorp
- Israelzondag

Liturgie:

Votum en groet

Ps.146:1,3,4 [Meerpaal O; Wiekslag 5-8]

Wetslezing

Gz.157

Gebed

Lezen: Psalm 46

Zach.14:1-11

2 Kor.1:1-7

Gz.143

Preek: Psalm 46

Ps.46

Gebed, afgesloten met

Ld.310

Collecte

Ps.48:3,4

Zegen

Gemeente van Christus,

** heb je iets met Jeruzalem?

Is het je wel eens opgevallen? Dat sommige christenen zo graag zingen over Jeruzalem? Dat in de kerk soms net even een tandje steviger wordt gezongen als het gaat over de stad van vrede en de stad van goud? Dat gelovigen ontroerd kunnen raken bij het noemen van de naam Sion? Dat de gebeurtenissen in Israel door christelijke partijen en kranten extra alert wordt gevolgd?

O nee, jij zingt natuurlijk nooit. Behalve bij Guus Meeuwis of Ali B. Jeruzalem vind je maar een ingewikkeld probleem. Over de Palestijnse kwestie heb je geen mening. Het joodse volk met al zijn bijzondere rituelen begrijp je eigenlijk niet zo goed. Hoewel je anti-semitisme natuurlijk afkeurt. Een vriend van Israel, dat vind je een bijzonder soort christen. De naam Sion geeft je niet direct een warm gevoel. En van een preek over een Sionspsalm verwacht je niet meteen een schokkend verhaal.

Mag ik je toch een moment meenemen? Zoals je je telefoon elke keer aan de lader moet leggen, zo is het goed om ook jezelf, je levenshouding en je geloof elke keer op te laden bij de bronnen van het leven. En hoe meer je je telefoon gebruikt, hoe vaker die aan de lader moet...

Daarvoor ben je in de kerk. En vanmorgen wil ik je graag inpluggen in Jeruzalem en je opladen in Sion. Niet alleen omdat het vandaag Israel-zondag is. Maar omdat Sion staat voor de woonplaats van God. En waar God onder de mensen is, daar liggen de bronnen van ons leven. Daar liggen de krachten van onze wereld. Daar begint het vreedelijk. Dus, of je op dit moment wel iets hebt met Jeruzalem of helemaal niets, ik neem je vanmorgen mee naar de plek waar God is.

** een Sionslied met een eigen aansprekend moment

Psalm 46 is een Sionslied. Daarvan staan er een stuk of 10 in ons psalmboek. Oude liederen die de vrede van Jeruzalem bezingen, of de blijdschap van Sion. Dat zijn geen beleven thema's. Vandaag nog zingen mensen met grote intensiteit zulke psalmen. Vandaag kloppen we aan bij Ps.46. Een Sionslied met een bijzonder aansprekend effect.

President Obama las in 2011 Ps.46 voor bij de herdenking van 10 jaar nine-eleven. Tussen alle toespraken viel zijn bijbelse bijdrage op door de zeggingskracht. Diverse collega's preekten over Ps.46 in de weken nadat vlucht MH17 uit de lucht was geschoten. En in het gesprek dat ik met een wijk van tevoren had over deze preek, kwam direct de actualiteit ter sprake. En dan vooral in de onrust en dreiging van het wereldgebeuren, waarbij we ons betrokken weten. Dit Sionslied raakt blijkbaar direct aan onze wereldbeleving. Het levensgevoel is behoorlijk veranderd sinds de afgelopen zomer.

In het klein, maar heel sprekend las ik dat laatst in de krant. Een moeder vertelde dat ze een ander antwoord gaf toen haar dochter zei: 'mama, het wordt hier toch geen oorlog?' Vroeger zou ze zeggen: 'nee hoor, er komt hier geen oorlog'. Maar nu zei ze: 'op dit moment krijgen we hier nog geen oorlog'. Het optimisme is behoorlijk teruggelopen. Er is bezorgdheid. Soms zelfs angst. Maar in ieder geval een besef van onveiligheid.

Het lezen van Ps.46 heeft een eigen aansprekend effect. Het raakt direct aan onze wereldbeleving. Dat heeft te maken met de dreigende taal over een aarde die wankelt, volken die zich roeren en oorlogen die gevoerd worden. Daartegenover geeft het Sionslied woorden aan de veiligheid en het vertrouwen in God. In tijden van nood en zorg, zingen gelovigen graag van de vaste burcht die onze God is. Ps.46 heeft een bijzonder aansprekend effect. Dat heeft alles te maken met het feit dat dit een Sionslied is. Want als je zingt dat God onder de mensen is, dan kun je je ogen niet dichthouden voor de wereld waarin Hij zich laat gelden.

** en ontdek de bijzondere kracht

Zingen als de wereld in brand staat. Zingen als de dreiging voelbaar wordt. Midden in een gespannen wereld zingen van vrede. Midden in onzekerheid zingen van vertrouwen. Zingen, soms tegen je eigen angsten in. Dat vraagt om een bijzondere kracht. Het klinkt al vreemd. Maar het wordt nog vreemder als je in Ps.46 leest: Laat maar komen die stormen en die watervloeden, laat maar komen die bevende bergen en die agressieve volken. Hoezo 'laat maar komen'? Durf je dat te zeggen? En meen je het ook nog? Weet je wel wat je zegt? Die toonsoort lijkt te hoog.

'Laat maar komen die ellende en die oorlogen.' Wat ben je dan: dom of overmoedig? Wereldvreemd of arrogant? Weet je niet hoe zwaar het leven gaat worden als hier oorlog komt? Besef je niet hoeveel slachtoffers er vallen als we hier een grote overstroming of krachtige aardbeving meemaken? Roep je de ellende juist niet over je af, als je er zo spottend over praat? Sorry hoor, ik ben niet van het angstige type. Maar om nu te zeggen: 'kom maar op met die oorlog...' Die toonsoort lijkt te hoog.

Of... wie dit zingt heeft iets gevonden dat sterker is dan alle vijanden bij elkaar. Die heeft iets ontdekt dat vaster staat dan alle zeeën en aardbevingen bij elkaar. Die heeft iets ontvangen waardoor hij of zij wordt uitgetild boven eigen angsten en onzekerheden.

Er zijn wel mensen die zoveel veerkracht laten zien. Dat ze ondanks hun verlies en verdriet toch niet kapot gaan. Dat ze ondanks hun kwetsbaarheid toch niet breken. Dat ze ondanks de stress toch hun innerlijke rust niet kwijtraken. Er is een volk dat ondanks alle haat, vijandschap en systematische vernietiging toch weer opgekrabbeld is en in welvaart leeft. Israel. Er is een volk, samengesteld uit mensen uit alle landen en talen, dat ondanks de gebrokenheid van het leven en nood in de wereld toch zingt van blijdschap, vrede en toekomst. De kerk van Jezus Christus.

Ps.46 roept direct onze wereldbeleving op. En lijkt daarbij een hoge toon aan te slaan. Dat hangt samen met het feit dat het een Sionslied is. De bijzondere kracht heeft alles te maken met de ontmoeting met God. Dat heeft een bijzondere kracht. Als je weet dat God bij je is, sta je op een nieuwe manier in het leven. Als je weet van wie je bent, kijk je anders in de wereld. Je hebt de vaste grond gevonden.

** gebaseerd op ervaring

We gaan de Psalm wat beter verkennen. Waar komt die bijzondere kracht vandaan? Waarop is de hoop van Gods volk gebaseerd? In de eerste plaats op de ervaring met God. Door wat Hij heeft gedaan. Hoe hij een hulp in nood is gebleken.

Zullen we eerst proberen te ontdekken wat er in deze psalm over wordt genoemd? De zangers noemen God 'een betrouwbare hulp in nood'. 'Betrouwbaar'. In de vorige vertaling stond: 'ten zeerste bevonden een hulp in benauwdheden'. Een mooi woord hier: 'bevonden'. Dat spreekt van ervaring met Gods hulp. Uit ondervinding weten dat God verlost. Later spreekt de psalm zelfs iedereen aan: 'kom en zie wat de Heer heeft gedaan'. God is betrouwbaar gebleken.

Bijbeluitleggers denken bij deze psalm vaak aan de situatie ten tijde van koning Hizkia, toen de Assyrische legers voor de poorten van Jeruzalem stonden en de stad uithongerden. Maar Hizkia bad tot God. En op een morgen bleek dat er 185.000 soldaten van de Assyriërs dood waren. De belegering van de stad werd opgeheven. Ja, dan wil je wel zingen: 'God is een betrouwbare hulp gebleken, kom en zie wat de Heer heeft gedaan.' Dan krijg je wel het gevoel: God heeft zich aan zijn stad verbonden. Hij zal zijn woonplaats altijd beschermen.

Maar de psalm gaat niet over één ervaring. Een ervaring overigens, die ook niet een definitieve oplossing is gebleken. Een paar eeuwen later wordt Jeruzalem wel verwoest en de tempel afgebroken. Omdat het ongeloof en de afgoderij zo groot waren, dat God het niet meer tegenhield. Voor Joden een schokkende ervaring. Dat de Godsstad toch verwoest werd. Want Sion zou nooit wankelen. Maar als de God van Sion niet wordt aanbeden en gediend, dan blijft er geen schuilplaats meer over.

Dat neemt niet weg, dat Israel heeft gemerkt dat God verlost en beschermt. Dat Hij voor hen gekozen had en hen geroepen had. Niet een keer, maar zo vaak heeft God hen bevrijdt. Niet vergeefs riepen ze zijn naam aan. God was voor Jeruzalem en voor het joodse volk gebleken 'een betrouwbare hulp in nood' te zijn.

God bindt zich niet aan een plaats. Maar aan zijn Woord. Als wij nadenken over onze ervaring met Gods hulp, dan kun je er soms in je eigen leven iets van zien. 'Wat heeft God in jouw leven gedaan?' Het is de vraag van het jaarthema, die hier wordt opgeroepen. Wanneer is hij een betrouwbare hulp in nood gebleken? Ken je momenten van blijdschap over je verlossing? Dan weet je hoe versterkend dat werkt voor je vertrouwen. En hoe bemoedigend voor een ander.

Maar behalve in ons persoonlijk leven, kijken we als volk van God altijd naar Jezus de Messias. Het grote werk van God in de wereld. In hem is onze hoop en onze kracht grond, zoals Paulus schrijft. Juist in momenten van nood valt hij terug op het werk van Jezus Christus. Jezus is de nieuwe tempel van God. God heeft door Hem gedaan wat Hij heeft beloofd. De Verlosser gegeven, die de vijanden definitief heeft overwonnen: de zonde, de duivel en de dood. Zo heeft God ook jou bevrijd en echte hoop gegeven. Je leven heeft toekomst. En God heeft door de Geest van Jezus een nieuw volk gecreëerd dat een gemeenschap van geloof en dienstbaarheid vormt, onafhankelijk van achtergrond, etniciteit, cultuur en taal. Je ontvangt het in de wereldwijde kerk en in onze eigen gemeente. De nieuwe woonplaats van God. Zeker, dat gaat niet zonder gebreken. Jezus is nog bezig om zijn werk af te maken. Maar het gaat wel door.

'God is een betrouwbare hulp gebleken. Kom en zie wat de Heer heeft gedaan.' De kracht en hoop van gelovigen is gebaseerd op ervaring met Gods werk. Gods werk in je eigen leven. Gods werk in de geschiedenis van de wereld. Die God is de Heer die met ons is.

** geboren in verwachting

Psalm 46 is een Sionslied, dat zingt van vertrouwen in een chaotische wereld. Van een ongehoord sterke zekerheid in bedreigende situaties. De kracht daarvan is gebaseerd op ervaring met Gods werk. Maar het vertrouwen van Gods kinderen heeft nog een andere bron. De bron van de verwachting. Het besef dat het vrede-rijk eraan komt.

Het is geen economische, maar wel een geestelijke wet: resultaten uit het verleden bieden garanties voor de toekomst. In Gods koninkrijk. Die toekomst wordt opgeroepen door de naam Sion. Door het visioen van de apostel Johannes over het nieuw Jeruzalem, de stad van God die uit de hemel neerdaalde. De plek waar mensen eindelijk God zullen zien, ongestoord met God zullen omgaan en een heerlijk leven leiden in vrede en geluk.

Iets daarvan klinkt door in Ps.46. 'Een rivier, wijd vertakt, verblijdt de stad van God, de heilige woning van de Allerhoogste.' De rivier tegenover de woeste watervloed van de wereld. De blijdschap tegenover de bedreigingen door de volken. Er wordt een paradijselijk plaatje geschetst van Jeruzalem. Maar dit is meer dan het Jeruzalem dat de eerste zangers kenden! Want de stad Jeruzalem ligt niet aan een rivier. Door Jeruzalem stroomt geen levend water. Er was wel een bron, de Gichonbron, die in tijden van belegering voor voldoende water zorgde. Maar dat kun je geen wijdvertakte rivier noemen.

Dat Jeruzalem wordt verbonden met levend water, dat is een profetisch visioen. Het roept verwachting op. Van de toekomst. Als de aanwezigheid van God alles doortrekt. Als het levende water volop stroomt en alles tot leven roept. Als de bescherming van de Heer tot eeuwige vrede en veiligheid leidt. Als Sion wordt verheerlijkt. En niets of niemand de bevolking meer kan scheiden van Gods liefde in Jezus Christus.

Opnieuw wordt duidelijk dat het niet gaat om de letterlijke stad Jeruzalem. Daar is het wel begonnen. Maar het gaat in Sion om het geheim dat groter is. God kiest zich een woonplaats onder de mensen. God die zijn toegankelijkheid en bereikbaarheid voor mensen nooit opgeeft. God die toewerkt naar een ongestoorde omgang met zijn kinderen. Hij is in beweging! Vanuit Jeruzalem stroomt het levende water de wereld in, profeteert Zacharia. De toegang tot het vrede-rijk. Door Jezus Christus op Sion bewerkt. En door zijn Geest de wereld in gebracht. Tot eens alle strijd verdwenen is.

Die verwachting maakt sterk. Het uitzicht geeft moed. Je kent het einddoel. Je weet de bestemming. Dan kun je nu de dreiging verdragen. Dan kun je nu de moeilijkheden in de ogen kijken. Dan kun je nu zelfs zingen: laat maar komen, die oorlogen. Wij zijn mensen van Sion. Wij kijken uit naar het leven met de Heer.

** zingen geeft kracht

Een Sionslied. Of je nu wel of niet veel hebt met Jeruzalem. De naam Sion is een kostbare naam voor Gods kinderen.

Sion, dat spreekt van Gods woonplaats onder de mensen.
En van Gods toekomst met de mensen.

Daarom kun je zingen van Sion. En zingend ontmoet je God. Zingend ontvang je moed.
Zing van Sion en denk aan Jeruzalem, de oude Godsstad.
Waar de tempel stond en de eredienst doorging.
Hoe God bereikbaar was. En vanuit Sion vrede gaf.

Zing van Sion en denk aan Jezus Christus zelf, de nieuwe tempel.
In wie je de Vader leert kennen.
En bij wie het hemelrijk begint. Voor ieder die aanneemt wat Jezus Christus geeft.

Zing van Sion en denk aan het nieuwe volk van God.
Samengesteld uit joden en heidenen: grieken, nederlanders, polen en palestijnen.
Een gemeenschap waar liefde wordt gedeeld, wijsheid wordt gevonden en hulp wordt geboden. In wie God zich laat vinden en door wie God zijn doel bereikt.

Zing van Sion en denk aan de toekomst.
Leven in de tegenwoordigheid van God.
In het licht en de veiligheid van het Lam.
Als nood verleden tijd is en bedreigingen verdwenen zijn.

Zingend ontmoet je God. Zingend ontvang je kracht.
Gevoed door Gods werk in het verleden, Gods toezeggingen in het heden en Gods plaatje van de toekomst leer je zingen. 'De Heer van de hemelse machten is met ons, onze burcht is de God van Jakob.'

Het tilt je uit boven de beslommeringen van deze wereld. Het geeft hoop in de onmacht die je voelt bij allerlei actuele bedreigingen. Het geeft vertrouwen bij de onzekerheid van de toekomst. De toonsoort is hoog. Zeker. Je bent niet altijd zo ver. Vol met vragen, angsten, verdriet en onzekerheid. Misschien wel met twijfels over de aanwezigheid van God. Maar toch legt God ons liederen van vertrouwen op de lippen.

Zingen geeft kracht. God tilt je erboven uit. Zing maar mee! Met dit of met andere liederen. Je hebt er goede redenen voor. Wij zijn mensen van Sion. Kom en zie! Gods liefde en genade in Jezus Christus. 'wees stil en erken dat ik God ben.'

Gods volk is een zingend volk. Een biddende gemeenschap. Dat zijn onze wapens. Waarmee God zijn vijanden ontwapent. En het vrederijk begint.

Amen